Fante

El **fante** (o **fanti**) és un dels tres dialectes literaris de la llengua àkan, juntament amb el twi i l'akuapem twi. És la llengua local més parlada de la zona central i occidental de Ghana i és parlat en poblacions del centre del sud de Ghana. També hi ha comunitats fantes a la regió Aixanti.

El fante és la llengua de comunicació de molts dels regnes fantes, cadascun dels quals té el seu propi subdialecte: Agona, Anomabo, ABura, Gomua, Oguaa i Ahanta. La majoria dels fantes són bilingües. Entre els parlants de fante més destacats hi ha el Dr. Kwame Nkrumah, John Atta Mills, Maya Angelou, Peter Tukson i Kofi Annan.

Destaca dels fantes la seva tolerància amb l'anglès, llengua de la qual han fet importacions lingüístiques. El seu codi al glottolog és **fant1241**.[2]

Dialecte Fante

Fante	
Altres noms	Fanti
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
	principalment a Àfrica subsahariana
Parlants nadius	1.900.000 a Ghana.(2004)[1]
Parlat a	Ghana
Oficial a	Ghana
Classificació lingüística	
	Llengües nigerocongoleses

Llengües atlàntic-congoleses
Llengües volta-congoleses
Llengües kwa
Llengües nyo
Llengües Potou-Tano
Llengües tanos
Llengües tano central
; Llengües àkans
; Àkan

; ; **Fante**

Característiques	
Institució de normalització	*Akan Orthography Commitee*
Codis	
ISO 639-2	fat
ISO 639-3	fat
Glottolog	fant1241 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/fant1241)
IETF	fat

Contingut

Geolingüística i etnologia

Els fantes són els membres del grup humà que parlen el dialecte fante.

L'estat a on viuen la majoria és Ghana, però també n'existeixen minories a Costa d'Ivori i Libèria.[3]

- Ghana - 3.233.000 fantes.
- Costa d'Ivori - 21.000 fantes.
- Libèria - 33.000 fantes

Fantes a Ghana

Segons el peoplegroups, la majoria del territori fante està situat a la regió Central i hi ha petites porcions del seu territori a les regions que l'envolten com la regió Aixanti.[4] Segons el joshuaproject, el 62% dels fantes són cristians i el 38% són musulmans.[5]

Fantes a Costa d'Ivori

El territori fante de Costa d'Ivori està situat als voltants de la ciutat d'Abengourou, al nord de la regió de Comoé Meridional.[6]

Fantes a Libèria

Segons el peoplegroups, els 45.000 fantes liberians viuen a Monròvia i els seus voltants.[7]

Alfabet

El fante utilitza l'alfabet llatí en l'escriptura.

El 1990, l'Oficina de les Llengües de Ghana va editar una ortografia del fante.

Alfabet fanti[8]																							
A	B	D	Ɛ	E	F	G	H	I	K	L	M	N	Ɔ	O	P	R	S	T	U	W	Y	Z
a	b	d	ɛ	e	f	g	h	i	k	l	m	n	ɔ	o	p	r	s	t	u	w	y	z

Números en fante

Comptar en Fante

Número	Nkanee
1	Kor
2	Ebien
3	Ebiasa
4	Anan
5	Anum
6	Esia
7	Esuon
8	Awɔtwe
9	Akrɔn
10	Du
11	Dubiako
12	Duebien
13	Duebiasa
14	Duanan
15	Duenum
16	Duesia
17	Duesuon
19	Duakron
20	Eduonu
30	Eduasa
40	Eduanan
50	Eduonum
60	Eduosia
70	Eduosuon
80	Eduowɔtwe
90	Eduokrɔn
100	Ɔha
200	Ahaebien
300	Ahaebiasa
400	Ahaanan
500	Ahaenum
600	Ahaesia
700	Ahaesuon
800	Ahaawɔtwe
900	Ahaakrɔn

1000	Apem
2000	Mpemebien
10000	Mpemdu
1000000	Ɔpepem

Referències

1. Àkan a l'ethnologue (http://www.ethnologue.com/language/aka)
2. «Dialect: Fante (http://glottolog.org/resource/languoid/id/fant1241)». glottolog. [Consulta: 20 octubre 2015].
3. «Language: Akan (http://joshuaproject.net/languages/aka)». joshuaproject. [Consulta: 20 octubre 2015].
4. «People name: Fante of Ghana (http://www.peoplegroups.org/explore/GroupDetails.aspx?peid=13320#topmenu)». peoplegroups. [Consulta: 20 octubre 2015].
5. «Akan-Fante in Ghana (http://joshuaproject.net/people_groups/11188/GH)» (en anglès). joshuaproject. [Consulta: 20 octubre 2015].
6. «People name: Fante in Cote d'Ivoire (http://www.peoplegroups.org/explore/GroupDetails.aspx?peid=13075#topmenu)» (en anglès). peoplegroups. [Consulta: 20 octubre 2015].
7. «People name: Fante in Liberia (http://www.peoplegroups.org/explore/GroupDetails.aspx?peid=13488#topmenu)». peoplegroups. [Consulta: 20 octubre 2015].
8. Language guide: Fante version. Accra: Bureu of Ghana Languages, 1990, ISBN 9964-2-0156-7